

HET BELANG VAN
AUTHENTICITEIT:
JEZELF KUNNEN
BLIJVEN EN TEGELIJK
AANVAARD KUNNEN
WORDEN DOOR JE
OMGEVING.
LEER JE
HOOGBEGAAFDE
KINDEREN ZICHZELF
ONTDEKKEN!

HOOGBEGAAFDHEID IN EEN NOTENDOP

SUPERDOTATIO IN NUCE

Carl D'hondt
Hilde Van Rossen

Cardo quaestionis
The heart of the matter
De kern van de zaak

1. BIJZONDERE EIGENSCHAPPEN

Hoogbegaafde kinderen hebben enkele bijzondere eigenschappen: zij hebben een goed verstand, leren vlug, diep en breed, hebben een grote woordenschat en een fijn taalgevoel, een scherp waarnemingsvermogen, een sterk geheugen, een krachtige verbeelding, ze zijn zeer nieuwsgierig en gedreven, willen tot op het bot gaan, raken gemakkelijk gefascineerd door dingen, hebben veel humor, kunnen zich goed concentreren enz. enz.

Deze kinderen worden echter niet geboren met deze eigenschappen. Deze zijn slechts "potenties". Het is aan het kind om deze potenties tot competenties te ontwikkelen.

En hoe dit gebeurt, daar hebben we eigenlijk nog geen goed zicht op. Alle baby's en peuters zijn bijv. zeer nieuwsgierig, maar bij de één leidt dit tot toepasbare kennis, terwijl een andere kleuter er niets mee aanvangt. Het wondere is nu dat deze eigenschappen elkaar onderling versterken. De ontwikkeling van enkele eigenschappen neemt ook de andere kenmerken mee in groei en ontwikkeling.

Een peuter die gemakkelijk nieuwe woorden opneemt, gaat daardoor waarschijnlijk de dingen beter waarnemen, waardoor nieuwe associaties ontstaan, waardoor nieuwe denkprocessen op gang komen enz.

Leren is dus niet iets wat vanzelf gebeurt, zonder inspanning. Nee, leren is inzet, zich laten leiden door de eigen nieuwsgierigheid en doorzetten tot je een bevredigend antwoord hebt gevonden.

En zo komen we tot ons tweede punt.

2. CONSTRUCTIEF LEREN (LEREN IN DE DIEPTE)

Ondanks de vlotte leerprocessen en de creatieve ingesteldheid, vraagt het van het kind veel inzet en moeite om nieuwe inzichten te ontwikkelen.

Deze makkelijke leerprocessen brengen veel hoogbegaafde kinderen in de verleiding om te gaan shoppen en overal zaken te gaan oppikken. Deze kinderen hebben vaak een fenomenaal geheugen en weten werkelijk "alles". Telkens nieuwe dingen bijleren is een lust voor hen. Deze kinderen leren graag in de *breedte*. Maar daarover gaat het eigenlijk niet. Leren bestaat niet uit het verzamelen van losse feiten.

Leren moet constructief zijn en het resultaat van dit leren moet bestaan uit logisch verbonden kennis. Als er veel “gewebd” wordt in plaats van gestapeld, dan zijn hoogbegaafde leerlingen op de goede weg. *Webben* betekent dat er veel onderlinge verbanden worden gelegd tussen de kenniselementen; stapelen betekent dat de kennis geaccumuleerd wordt maar niet verbonden.

Constructief leren betekent dat de nieuwe kennis voortbouwt op de bestaande kennis. Leren is geen *passief* slikken van informatie, maar is een *actief* proces, waarin men zelf z'n kennis en vaardigheden construeert. Leren verloopt dus nooit moeiteloos, maar vraagt inspanning en actieve inzet van de lerende. Dit maakt leren in de *diepte* mogelijk.

Zonder constructief leren en creatief coderen en recoderen van bestaande kennis, zijn innovatieve prestaties niet mogelijk. Constructief leren betekent ook dat men de leerinhouden op een “eigenzinnige” wijze verwerkt.

Dit brengt ons bij ons volgende punt.

3. REACTIES VAN ONBEGRIP

Door dit eigenzinnig leren, door de speciale interesses van veel hoogbegaafde kinderen, door het enthousiasme voor hun favoriete onderwerpen, verwijderden vele hoogbegaafde kinderen zich van het gewone dagelijkse gebeuren. Veel andere kinderen hebben niet de minste belangstelling voor deze interessepunten of vinden het zelfs bizar dat iemand zich daar zo gedreven mee bezighoudt, terwijl er zoveel andere, normale dingen te beleven vallen.

Hoogbegaafde kinderen kunnen hierdoor het gevoel krijgen als een “rare”, als een zonderling, als een asociale, beschouwd te worden. Anderen dwingen het kind om zich te

conformereren, om zich aan te passen aan de groep.

Gelukkig is er bij de meesten geen sprake van aanpassing en op deze wijze een deel van hun persoon te laten afsterven. Toch blijft het een hele opdracht om zichzelf te blijven, de eigen wil door te zetten en tegelijk aanvaard te blijven door anderen. In de puberteit is dit voor veel hoogbegaafde jongeren een harde strijd met zichzelf.

Het is belangrijk dat hoogbegaafde kinderen ‘*coping mechanisms*’ leren ontwikkelen om aan de druk tot aanpassing te ontsnappen.

Hoogbegaafde kinderen die goed zijn in sport hebben hier een groot voordeel. Wie goed is in sport wordt veel gemakkelijker aanvaard als “één van de onzen”. Ook *humor* is een sterk wapen tegen stereotypieën en vooroordelen van anderen.

Het blijft een hele opdracht om zichzelf te blijven én tegelijk aanvaard te blijven.

Een *open houding* tegenover hoogbegaafdheid zowel op school als thuis kan eveneens veel uitmaken. Een school die hoogbegaafdheid niet tot taboe-onderwerp maakt en in alle openheid de talenten van ieder kind gebruikt om het algemeen leerklimaat op school te verbeteren, zulke school draagt er sterk toe bij om hoogbegaafdheid als een aanvaardbaar fenomeen te kunnen beleven.

Ook thuis geven ouders best in alle openheid uitleg hierover aan de andere kinderen in het gezin. Dan snappen de andere kinderen wel dat iedereen graag gezien wordt omwille van zijn/haar persoon en niet enkel omwille van zijn/haar verstand.

Zo komen we bij ons volgende punt.

4. BELANG VAN ONDERSTEUNENDE VRIENDEN EN EEN MENTOR

Hoogbegaafde kinderen moeten niet enkel cognitief gestimuleerd worden, zoals in punt twee aan bod kwam, maar zij dienen eveneens als 'persoon' ondersteund te worden.

Ouders spelen hierin een prominente rol tot de volwassenheid, maar vooral tijdens de babyleeftijd, als peuter en als kleuter. De manier waarop de ouders in deze vroege jaren het kind begeleiden, zal een wezenlijke invloed hebben op de motivatie, de fascinatie, de zelfsturing, het zelfbeeld enz. van het kind. Deze non-cognitieve elementen vormen het fundament die de verdere evolutie van het kind moeten schragen.

Op latere leeftijd komen daar andere ondersteunende personen bij, zoals de vriendengroep, een mentor en de collega - experts.

Vrienden zijn voor iedereen heel belangrijk, ook voor hoogbegaafde personen. Maar om verschillende redenen kunnen hoogbegaafde personen het moeilijker hebben om 'echte vrienden' te maken en te behouden. Enkele redenen hiervoor hebben we in het vorige punt aangehaald.

Zodra het kind toe is aan zelfstandige studie (vanaf 12 à 13 jaar ongeveer), speelt een *mentor* vaak een cruciale rol. Een mentor is een persoon waarnaar de hoogbegaafde jongere kan opkijken. Vaak is het een leerkracht, een buur, een familielid, die bijzonder inspirerend kan werken op het kind. Een goede mentor is doorgaans buitengewoon enthousiast over z'n vak, maar dringt zich niet op, geeft pas goede raad als de jongere er zelf om vraagt, staat niet boven de jongere maar ernaast enz.

Op volwassen leeftijd tenslotte zijn het vooral de *collega's* (de experts, de poortwachters van het vak) die een katalyserend effect kunnen hebben op de prestaties van de hoogbegaafde persoon.

5. "WIE TEGENOVER ZICHZELF EN ANDEREN WAAR IS EN BLIJFT, BEZIT DE MOOISTE EIGENSCHAP VAN DE MOOISTE TALENTEN" (GOETHE)

Met deze spreuk van Goethe, die sinds de oprichting van Bekina op onze folders prijkt, denken wij de echte kern van de thematiek hoogbegaafdheid te treffen.

Hoogbegaafde personen doen er goed aan om levenslang te pogen zichzelf te ontdekken. Zij doen er goed aan hun hart te volgen en zich niet te sterk te laten afleiden door beloningen, straffen of aanmaningen van anderen. Hoogbegaafde personen streven er best naar een sterk zelfvertrouwen op te bouwen en uit te groeien tot autotelische persoonlijkheden. Of zoals Albert Einstein het uitdrukte: "Ik heb het geluk gehad meestal te kunnen doen wat mijn binnenste zelf me aangaf te doen."

Hoogbegaafde personen jagen best geen zaken na omdat 'men' ze waardevol vindt.

Hoogbegaafde personen laten zich best niet leiden door de modegrillen van de actuele cultuur.

Hoogbegaafde personen laten zich best niet leiden door de lokroep van roem en geld.

Het geluk ligt voor hoogbegaafde personen waarschijnlijk in een leven en streven, waarin men levenslang authentisch is tegenover zichzelf en tegenover anderen.

Wij wensen het alle hoogbegaafde kinderen en volwassenen toe.

Carl D'hondt, orthopedagoog, is voorzitter van BEKINA (Begaafde Kinderen en Adolescenten).

Hilde Van Rossen, psychologe, is penningmeester van BEKINA.

Kroniek Bekina - 7 januari 2013